

Centar za građansko obrazovanje

Skupština Crne Gore: javne nabavke i ugovorene usluge

jun, 2012

Uvod

Projekti «***Koliko, što i kome poreski obveznici u Crnoj Gori plaćaju kroz javne nabavke?***» i «***Sa kim i za koje svrhe se ugovara i plaća novcem poreskih obveznika?***» osmišljeni su u okviru potprograma Centra za građansko obrazovanje (CGO) ***Odgovornost i transparentnost vlasti*** sa ciljem da doprinesu podizanju svijesti o odgovornom trošenju novca iz Budžeta Crne Gore. Specifični cilj ovih projekata su utvrđivanje iznosa koji se troše na javne nabavke i ugovorene usluge u Crnoj Gori, zakonitosti ili nezakonitosti sprovedenih postupaka, identifikovanje mogućih privilegovanih korisnika ili neracionalnosti u samom trošenju sredstava.

Opšte informacije o Skupštini Crne Gore

Skupština Crne Gore je organ zakonodavne vlasti. Ona je predstavničko tijelo građana, a čine je poslanici i poslanice koje biraju građani i građanke neposrednim i tajnim glasanjem, na osnovu opšteg i jednakog biračkog prava.

Mandat Skupštine je četiri godine, poslanik/ca nema obavezujući mandat, opredjeljuje se i glasa po sopstvenom uvjerenju, ne može biti opozvan/a i uživa imunitet. Skupština Crne Gore ima 81 poslanika/cu. Poslanik/ca se bira na šest hiljada birača, u Crnoj Gori kao jedinstvenoj izbornoj jedinici, na osnovu izbornih lista koje podnose: političke partije (stranačka izborna lista), koalicije političkih partija (koaliciona izborna lista) i grupe građana (izborna lista grupe građana). Poslanički mandati dodjeljuju se saglasno proporcionalnom, tzv. Dontovom izbornom principu ili principu najvećih količnika.

Tokom 2011.godine Skupština je imala 125 zapošljenih koji su pomagali rad poslanika, što predstavlja značajan rast u odnosu na 2010. godinu kada je taj broj bio 92, odnosno 2009. godinu kada je bilo 89 zapošljenih na isti broj poslanika/ca. Takođe, tokom 2011. godine dinamika rada Skupštine Crne Gore u smislu broja održanih sjednica, trajanja tih sjednica, broja razmatranih tačaka dnevnog reda, broja i trajanja sjednica radnih tijela, kao i razmatranih tačaka tokom istih bila je i višestruko uvećana u odnosu na 2009. i 2010. godinu.

Skupština radi kroz redovna i vanredna zasjedanja, a na zasjedanjima u sjednicama. Redovno zasjedanje održava se dva puta godišnje, i to: prvo počinje prvog radnog dana u martu i traje do kraja jula, a drugo počinje prvog radnog dana u oktobru i traje do kraja decembra. Tokom 2011.godine održana su 21 redovna i četiri vanredna zasjedanja, na kojima je razmatrano 207 tačaka dnevnog reda, u ukupnom trajanju od 350 sati i 25 minuta. Dodatno, Skupština radi i kroz radna tijela, koja su tokom 2011.godine imala 313 sjednica na kojima je razmatrano 1026 tačaka dnevnog reda u

ukupnom vremenskom trajanju od 532 sata i 36 minuta.¹ Od ukupnog broja državnih funkcionera, najveći broj je upravo u Skupštini Crne Gore.

Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2011. godinu planirana su sredstva za Skupštinu Crne Gore u iznosu od **5.519.530,08€**, tj. 0,88% tekućeg budžeta Crne Gore ili 0,40% ukupnog budžeta Crne Gore. Od toga je utrošeno **5.403.840,84€** (97.90%) što je porast u potrošnji u odnosu na 2010. godinu (**4.866.707,86€**) ili 2009. godinu (**4.366.537,11€**).

U okviru programa *Unapređenje zakonodavne infrastrukture* planirani su troškovi za 2011. godinu u iznosu od **3.261.287,56€**, dok je utrošeno **3.146.361,73€** (96.48%). Kada se uporede planirani i ostvareni troškovi, najveća oscilacija se može primijetiti u povećanju stavke 4132 koja se odnosi na službena putovanja, gdje je potrošnja bila veća za čak 31,63%. Ovo se pravda inteziviranjem međunarodnih aktivnosti uslijed napretka Crne Gore na putu ka EU. No, CGO konstatiše i da su troškovi u zemlji po ovom osnovu čak i viši, sa upitnom opravdanošću u omjeru sa istima za inostranstvo.

U okviru programa *Administracija* opredijeljena su sredstva za 2011. godinu u iznosu od **2.258.242,52€**, dok je utrošeno **2.257.478,31€** (99.97%). Poredjenjem planiranih i ostvarenih troškova, najveća razlika je u okviru stavke 413, odnosno 4139 koja se odnosi na ugovorene usluge, gdje je utrošeno čak 38.83% više od planiranog. Ovaj dio se objašnjava uvećanjem troškova osoblja poslaničkih klubova, kao i usluga za prevođenje, umnožavanje, osiguranje i parking (posljednje dvije stavke nijesu postojale kao troškovi u 2010.godini).

Nalazi u oblasti javnih nabavki i ugovorenih usluga

U okviru svojih projektnih aktivnosti, Centar za građansko obrazovanje (CGO) je od početka maja do kraja jula 2012. godine, na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama prikupio podatke koji se odnose na Plan javnih nabavki za 2011. godinu, kao i na Izvještaj o realizaciji javnih nabavki za 2011. godinu, zatim Izvještaj o ugovorenim uslugama po stavci 4139 za 2011. godinu, za koji su u određenim segmentima tražena od rukovodstva Skupštine Crne Gore dodatna pojašnjenja, s obzirom da se radi o značajnom iznosu, koji kao takav stoji naveden u izvještaju vrlo uopšteno.

Tokom perioda sprovodenja ovih projektnih aktivnosti CGO-a, Skupština Crne Gore je poštivala u cijelosti odredbe Zakona o slobodnom pristupu informacijama dostavljajući uredno tražene informacije koje su isle do detaljne strukture i iznosa sa određenih pozicija i u tom segmentu predstavlja jedan od, po dosadašnjem iskustvu CGO-a, najažurnijih organa.

¹ Izvor ovih statističkih podataka je zvanični sajt Skupštine Crne Gore <http://www.skupstina.me>

Kada je riječ o ***javnim nabavkama***, u Planu javnih nabavki za 2011. godinu stoji da je Skupština za robe, usluge i radove planirala **1.317.000,00€**. Detaljnije, za robe, tj. nabavku materijala i opreme planirano je 392.500,00€, za usluge (usluge avio prevoza, ugovorene usluge, usluge u vezi održavanja opreme, itd) 883.000,00€, a za radove (vezane za tekuće održavanje građevinskih objekata i investiciono održavanje) 41.500,00€.

Pohvalno što je Skupština Crne Gore plan i izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama u 2011.godini učinila javno dostupnim i putem svog web sajta, pod posebnim linkom «JAVNE NABAVKE»². Taj primjer bi trebalo da slijede i svi drugi državni organi. No, **metodologija koja je primjenjena u sačinjavanju izvještaja o realizovanim javnim nabavkama od 01.janura – 31.decembra 2011.godine³** nije pregledna, više zbunjuje nego što daje jasan presjek troškova i kad bi se na osnovu samo tog dokumenta sabrali svi iznosi koji su utrošeni za javne nabavke tokom 2011.godine dolazi se do cifre od **534,536.18€**, što je svega oko **40%** planiranog budžeta, a svakako ne korespondira ni sa Izvještajem o utrošenim sredstvima u 2011. godini⁴. Stoga, ovaj segment izvještavanja Skupštine Crne Gore zahtjeva unaprijedenje kako bi utrošak na osnovu javnih nabavki bio jasan gradanima i građankama i lako uporediv sa ostalim srodnim dokumentima.

Od 1. januara do 31. decembra 2011. godine, prema Izvještaju o javnim nabavkama, realizovane su brojne javne nabavke, među kojima su najznačajne sume činili:

- kupovina avio karata preko izabrane putničke agencije za snabdijevanje avio kartama u avio saobraćaju Miross d.o.o. Podgorica u vrijednosti od **130.000,00€**;
- gorivo za motorna vozila od Jugopetrola AD Kotor u vrijednosti **42.000,00€**;
- pranje službenih auta za što je firmi Pronto Boljević d.o.o. iz Podgorice plaćeno **7.000,00€**;
- usluge servisiranja i održavanja službenih putničkih motornih vozila kod kompanije Osmanagić co d.o.o. Nikšić u iznosu **15.000,00€**;
- nabavka dva nova putnička motorna vozila niže srednje klase za koje je ugovor zaključen sa firmom Rokšped d.o.o. iz Podgorice u vrijednosti od **34.980,00€**;
- nabavka kancelarijskog, birotehničkog i štampanog materijala od firme Grafo Crna Gora d.o.o u iznosu od **69.559,71€**;
- usluge smještaja u hotelu City d.o.o. Podgorica, za što je kompaniji AD Utip Crna Gora uplaćeno **45.260,00€**;
- nabavka video agencijskih usluga po ugovoru sa firmom MAMA d.o.o. iz Podgorice u vrijednosti od **30.000,00€**;
- nabavka cvjetnih aranžamana kod firme Cvjetni kutak d.o.o iz Podgorice u uznosu od **6.000,00€**;
- nabavka dvije baze časopisa iz oblasti prava i političkih nauka za potrebe Skupštine Crne Gore od firme Neolibris d.o.o. iz Pančeva u vrijednosti od **7.560,00€**;
- nabavka 55 notebook računara i 7 licenci Windows7 Home od Informatika Montenegro d.o.o. iz Podgorici u iznosu od **36.932,09€**;
- nabavka monografije «Za Crnu Goru» od firm Grafo d.o.o. iz Podgorice u iznosu **17.550,00€**.

² http://www.skupstina.me/index.php?strana=fiksna&id=5044&menu_id=13

³ http://www.skupstina.me/cms/site_data/SKUPSTINA_CRNE_GORE/IZVJESTAJI/OSTALO/Javne%20nabavke%20u%202011_%20godini%20%20prilog%20izvještaju%20o%20utrošenim%20sredstvima%20od%2001_01_2011_%20godine%20do%2031_12_2011_%20godine.pdf

⁴ http://www.skupstina.me/cms/site_data/SKUPSTINA_CRNE_GORE/JAVNE_NABAVKE/Izvjestaj%202011%20II%20FINAL.pdf

CGO ukazuje da je potrebno u periodu ekonomске krize pristupiti brižljivije planiranju i trošenju budžetskih sredstava i preispitati svršishodnost određenih troškova koji nijesu u ukupnom iznosu zanemarljivi. Na primjer, za cvjetne aranžmane je u 2011.godini plaćeno **6,000€** što je ravno 24-mjesečnoj pripravnici plati u bruto iznosu koju kroz program Radna praksa za visokoškolce, ovih mjeseci, nadoknađuje Zavod za zapošljavanje poslodavcima. Odnosno, dvije mlade visokoobrazovane osobe, kojih je na žalost veliki broj među nezapošljenima u Crnoj Gori danas, moglo je da odradi jednogodišnji pripravnički staž u istoj Skupštini za cijenu koja je plaćena za cvjetne aranžmane, a nemjerljiva je društvena korist ovako obrnutog utroška sredstava.

Od raspisanih 37 poziva za javne nabavke, realizovano je 34, dok su tri poništena (dva puta za nabavku stepenišnih sklopivih platformi i jedan put za nabavku notebook računara). Među sprovedenim javnim nabavkama, 11 je realizovano kroz otvoreni postupak (tender), jedan kroz pregovarački postupak (odnosi se na monografiju), 22 neposrednim prikupljanjem ponuda (šoping). Ukupan iznos za javne nabavke realizovane kroz neposredni sporazum je 131.972,92€ ili 10.02% od Plana za 2011, što je pozitivan iskorak u odnosu na 2010.godinu kada je nesporednim sporazumom realizovano 33,82% ukupnih sredstava za javne nabavke.

Za **ugovorene usluge**, po stavci 4139, Skupština Crne Gore je potrošila ukupno **747.435,83€**. Od toga je za program Unapređenje zakonodavne infrastrukture izdvojeno 44.971,41€ što je manje od planiranog za 10.06% ili 50.000€, a za program Administracija je planirani budžet probijen za za 38.83% odnosno potrošeno je 702.464,42€ (planirano 506.000,00€,).

U okviru programa *Unapređenje zakonodavne infrastrukture* najveće stavke su sljedeće:

- **konsultanske usluge** (naknade za radne grupe) - **30.100,00€**;
- **usavršavanje zapošljenih - 2.500,00€**;
- **medijske usluge** (snimanje i presnimavanja video materijala) - **4.741,95€**;
- **ostale usluge - 7.567,96€**, što se odnosi na troškove poput članarine za OEBS, iznajmljivanje audio i video opreme, korišćenje VIP salona na aerodromu, doplatu za prtljag na putu, provizije kamata i održavanje kartice, nagrade za uspjeh u radu zapošljenih, kopiranje, poreze i doprinose za nadoknade.

Kada je riječ o programu *Administracija*, sljedeće stavke su odnijele najznačajniji dio ovog budžeta:

- **konsultantske usluge - 250.360,00€**. Ova suma se odnosi na nadoknade za sekretare/ke i savjetnike/ce klubova, a na osnovu broja poslanika/ca. Tako je najviše sredstava izdvojeno za Demokratsku partiju socijalista (DPS) - **67.554,00€**, potom za Socijalističku naprodnu partiju (SNP) - **49.275,00€**, slijedi Socijaldemokratska partija (SDP) - **38.920,00€**, Nova srpska demokratija (NOVA) - **38.915,00€**, Pokret za promjene (PzP) - **26.198,00€** i Bošnjačka stranka (BS) sa takođe **26.198,00€**. U okviru ove stavke, **3.300,00€** je opredijeljeno za nagrade zapošljenima, a s obzirom da albanske partije nijesu imale formiran poslanički klub istima nije bilo ništa po ovom osnovu uplaćeno.
- **usavršavanje zapošljenih**, u što se nabraja usavršavanje engleskog jezika, polaganje stručnog ispita, školarina za službenike i kotizacija za seminar - **7.991,00€**;
- **izrada i održavanje softvera - 17.608,55€**;

- **usluge prevodenja, umnožavanja i štampanja - 41.404,88€**, od čega je na prevođenje utrošeno 30.753,78€ a na štampanje i kopiranje 10.651,10€;
- **medijske usluge** (usluge snimanja i press clippinga, snimanje i distribucija video materijala, prenos sjednica, pretplata na novinski servis i objavljene oglase) - **74.719,23€**;
- **osiguranje i registracija vozila i osiguranje zapošljenih - 10.967,21€**;
- **ostale usluge - 299.413,55€**. Od ove sume na neto ugovore o djelu utrošeno je 92.822,17€, za naknade za projekte 75.027,51€, zatim za poreze, prikeze i doplate 106.819,42€, raspremanje sale koštalo je 1.017,10€, a usluge parking servisa 15.480€. Ostatak je otisao na troškove poput montaže, demontaže i transporta namještaja, špediciju, uramljivanje slika, dozvole za upravljanje tuđim vozilom, procjenjivače i sudske vještak, izradu rama, montažu i transport JJI, članarinu za biblioteku i nadoknadu za hor.

Ovi podaci **nijesu dostupni javnosti na ovaj način a CGO cijeni da su od značaja za transparentnost trošenja budžetskih sredstava**, tim prije što se radi o vrlo mješovitim stavkama i nedovoljno poznatim, a opet potencijalno važnim za razumijevanja rada Skupštine i njenih tijela. Stoga, CGO preporučuje da se i podaci o ugovorenim uslugama postave na sajt Skupštine Crne Gore u cijelosti i to u svojoj detaljnoj verziji.

CGO smatra da su zanimljivi podaci koji se odnose na **troškove službenih putovanja** a za koje je ukupno potrošeno **723.949,16€** u 2011.godini, posebno imajući u vidu činjenicu da su poslanici/e sami više potrošili za ovu svrhu u Crnoj Gori nego što su ti troškovi bili ukupno za poslanike/ce, kao i stručno osoblje, za sva putovanja u inostranstvo. Dodatno, Crna Gora spada u jednu od najmanjih evropskih zemalja ukupne površine 13, 812 km², i u njoj ne postoje ni avionske linije između gradova što bi moglo uticati na visinu ovih troškova.

Tako je za ***službena putovanja u zemlji*** Skupština Crne Gore tokom 2011. godine utrošila **388.243,13€**, a iznos se odnosi na nadoknade za dnevnice, noćenja i putne troškove poslanika/ca u Crnoj Gori, a za potrebe učestvovanja na plenarnim zasjedanjima Skupštine i sjednicama radnih tijela, i drugih vezanih aktivnosti.

Od navedenog iznosa za noćenje u hotelima utrošeno je 34.726,23€, od čega za noćenja i dnevne boravke poslanika/ca u podgoričkim hotelima «Crna Gora» i «City» **28.105,90€**. Po podacima koje je CGO dobio, pet poslanika koji su imali najviše hotelske troškove u Podgorici su:

- **Radojica Živković** iz Nove srpske demokratije (NOVA) sa **5,070.30€**;
- **Amer Halilović** iz Bošnjačke stranke (BS) sa **3,982.60€**;
- **Veselin Bakić** iz Socijalističke narodne partije (SNP) sa **3,285.00€**;
- **Novica Stanić** iz Nove srpske demokratije (NOVA) sa **3,208.80€**;
- **Kemal Purišić** iz Bošnjačke stranke (BS) sa **3,055.60€**.

Najmanje novca na noćenja i dnevne boravke poslanika/ca, od onih koji su koristili ove usluge, potrošeno je na **Obrada Gojkovića** iz Socijalističke narodne partije (SNP) i to **78€**, potom na **Zorana Gospića i Draga Čantrića** iz Demokratske partije socijalista (DPS) po **36,80€⁵**.

Pored mogućnosti da koriste hotelske usluge koje Skupština Crne Gore nadoknađuje, poslanici/e koji imaju prijavljeno boravište van Podgorice mogu iznajmiti stan u Podgorici čiji zakup im Skupština

⁵ Detaljan presjek je dat u *Prilogu I*

nadoknađuje do mjesecnog iznosa od 330€. Po saznanjima CGO-a jedini poslanik koji se opredijelio za tu opciju je **Suljo Mustagić** iz Bošnjačke stranke, što ga čini najstedljivijim putnikom-poslanikom, u okviru ovih parametara.

Za dnevnice za prisustvo sjednicama Skupštine i radnih tijela potrošeno je **71.554,50€**, a za putne troškove **245.473,75€**. Pored tih troškova, u okviru iste stavke, postoje dvije gotovinske isplate⁶: **9.900,00€** povodom Dana žena i **1.500,00€** za godišnju nagradu za službenike godine. Ostatak sume, prema podacima koje je dobio CGO, potrošen je za rješenja za vaučere i gorivo (**420,00€**), za isplate dnevica u inostranstvu (**16.622,05€**), dok je određen iznos vraćen Trezoru Crne Gore iz blagajne na kraju godine (**8.037,60€**). Ovi iznosi zajedno čine ukupan zbir za *službena putovanja u zemlji* u vrijednosti od **388.243,13€** (što se i poklapa sa drugim izvještajima).

Na osnovu *Odluke o ostvarivanju prava na naknadu troškova za korišćenje privatnog automobila u službene svrhe (Sl.list RCG, br. 30/07 od 30.05.2007)* *Administrativnog odbora Ustavotvorne skupštine Republike Crne Gore*, koja je donešena 23. maja 2007, poslanici/ce iz Podgorice imaju pravo na nadoknadu putnih troškova za korišćenje privatnog automobila u službene svrhe radi učešća na sjednicama Skupštine i njenih radnih tijela, kao i za učešće na najviše jednoj sjednici kluba poslanika tokom jednog mjeseca. Tako su oni poslanici/e koji imaju prijavljeno mjesto boravka u Podgorici od Skupštine su dobijali, na osnovu podnešenog zahtjeva, naknadu putnih troškova u iznosu od **11€** po jednom dolasku, dok su oni poslanici/ce koji imaju prijavljeno mjesto boravka van Podgorice dobijali nadoknadu putnih troškova u različitim iznosima, shodno udaljenosti prijavljenog mjesta boravka i to u iznosu od 20% cijene litra benzina po pređenom kilometru. *Podatke o prijavljenom mjestu boravka svih poslanika/ca, CGO je dobio od Skupštine Crne Gore, uz objašnjenje da su isti dostavljeni nadležnim službama Skupštine, tako nije ulazio dalje u istinitost tih podataka.* Pored dnevica koje su isplaćivane poslanicima/cama sa prijavljenim prebivalištem van Podgorice za zasjedanja u Podgorici, dnevnice su isplaćivane i za zasjedanja Skupštine Crne Gore na Cetinju poslanicima/cama sa prijavljenim mjestom boravka u Podgorici, i to **9€** za pola radnog vremena provedenog u Skupštini, **18€** za cijeli dan, odnosno **27€** za dan i po rada na zasjedanjima na Cetinju.

U razumijevanju ovih podataka treba imati u vidu da je došlo do izvjesnih personalnih promjena u poslaničkim klubovima, tako da se podaci odnose na 2011.godinu i na one poslanike/ce koji su u bilo kojem vremenskom periodu tokom te godine obavljali poslaničku funkciju.

Na osnovu podataka koje je CGO dobio, deset najskupljih poslanika/ca u smislu nadoknade dnevnicu i putnih troškova u zemlji, a koji imaju prijavljeno boravište van Podgorice, su⁷:

1. **Dobrica Šljivančanin** iz Socijalističke narodne partije (SNP) - **13,174.50€**, sa prijavljenim mjestom boravka na Žabljaku,
2. **Husnija Šabović** iz Demokratske partije socijalista (DPS) - **11,939.50€**, sa prijavljenim mjestom boravka u Plavu,
3. **Dragoslav Šćekić** iz Socijalističke narodne partije (SNP) - **10,751.50€**, sa prijavljenim mjestom boravka u Beranama,
4. **Ervin Spahić** iz Socijaldemokratske partije (SDP) - **10,457.00€**, sa prijavljenim mjestom boravka u Bijelom Polju,
5. **Zoran Gospić** iz Demokratske partije socijalista (DPS) - **10,430.00€**, sa prijavljenim mjestom

⁶ Isplaćene sa stavke 4132, jer se jedino sa te pozicije može vršiti gotovinska isplata

⁷ Detaljan presjek je dat u *Prilogu 2*

boravka u Pljevljima,

6. **Fahrudin Hadrović** iz Demokratske partije socijalista (DPS) - **10,228.00€**, sa prijavljenim mjestom boravka u Beranama,
7. **Hidajeta Bajramspahić** iz Socijaldemokratske partije (SDP) – **9,957.00€**, sa prijavljenim mjestom boravka u Bijelo Polju,
8. **Drago Čantrić** iz Demokratske partije socijalista (DPS) - **9,755.00€**, sa prijavljenim mjestom boravka u Beranama,
9. **Kemal Purišić** iz Bošnjačke stranke (BS) – **8,633.00€** sa prijavljenim mjestom boravka u Plavu,
10. **Radosav Nišavić** iz Socijalističke narodne partije (SNP) – **8,859.00€** sa prijavljenim mjestom boravka u Bijelom Polju.

Među poslanicima koji imaju prijavljeno mjesto boravka u Podgorici, pet najskupljih u smislu naknade troškova za korišćenje privatnog automobila u Podgorici i Cetinju, kao i za dnevnicu za sjednice na Cetinju su:

1. **Koča Pavlović** iz Pokreta za promjene (PzP) – **1,745.50€**
2. **Mevludin Nuhodžić** iz Demokratske partije socijalista (DPS) – **1,735.00€**
3. **Obrad Stanišić** iz Demokratske partije socijalista (DPS) – **1,623.00€**
4. **Emilo Labudović** iz Nove srpske demokratije (NOVA) – **1,486.00€**
5. **Miodrag Vuletić** iz Demokratske partije socijalista (DPS) – **1,385.00€**

Dolaskom novog generalnog sekretara unaprijedene su procedure u dijelu formulara za usplatu putnih troškova⁸, kao i sistema isplate. Naime, nadoknade po ovom osnovu se sada uplaćuju periodično na žiro račune poslanika/ca, dok je do juna 2011. godine isplata vršena u gotovini. No, ne postoji nikakav sistem kontrole stvarnog prebivališta poslanika/ca, odnosno da li oni zaista tokom čitavog mandata žive na onim adresama koje su prijavili i na osnovu kojih dobijaju nadoknadu za putne troškove i dnevnicu, kao i da li imaju neki alternativni smještaj u Podgorici koji koriste.

Treba naglasiti da pravo na službena vozila imaju predsjednik Skupštine, potpredsjednici, šefovi poslaničkih klubova, kao i predsjednik Administrativnog odbora pa se njima, zbog toga, nijesu ni isplaćivali putni troškovi u zemlji tokom 2011. godine, a brigu o tim vozilima je vodila skupštinska administracija u okviru svog budžeta.

Kada se saberi iznosi isplaćeni poslanicima/cama i isti razvrstaju po poslaničkim klubovima, dolazi se do sljedeće rang liste za isplatu dnevica i putnih troškova u zemlji za 2011. godinu:

- Demokratska partija socijalista (DPS – 34 poslanika/ca, 30 putnika/ca⁹) - **112,210.25€**
- Socijalistička narodna partija (SNP - 16 poslanika/ca, 16 putnika/ca¹⁰) - **88,149.50€**
- Nova srpska demokratija (NOVA - 8 poslanika, 8 putnika) - **35,460.50€**
- Socijaldemokratska partija (SDP - 9 poslanika/ca, 6 putnika/ca) - **31,794.50€**

⁸ Primjeri formulara dati su u prilogu 3 i 4

⁹ U dopisu koji je CGO dobio od Skupštine Crne Gore, a koji se tiče službenih putovanja poslanika/ca u zemlji, nalaze se tadašnji poslanici DPS-a kojima je, dok su obavljali poslaničku funkciju, uplaćivan novac za troškove putovanja i dnevnice u zemlji: Zarija Franović, Aleksandar Bogdanović, Dragan Đurović, Nebojša Kavarić i Božidar Vuksanović.

¹⁰ U dopisu koji je CGO dobio od Skupštine Crne Gore, a koji se tiče službenih putovanja poslanika/ca u zemlji, nalaze se tadašnji poslanici SNP-a kojima je, dok su obavljali poslaničku funkciju, uplaćivan novac za troškove putovanja i dnevnice u zemlji: Velizar Kaluđerović i Miloje Pupović.

- Bošnjačka stranka (BS - 3 poslanika, 3 putnika) - **16,509.00€.**
- Poslanički klub Demokratski savez u Crnoj Gori i Albanska Alternativa (1 poslanik, 1 putnik) - **7,610.00€**
- Pokret za promjene (PzP - 5 poslanika/ca, 6 putnika/ca¹¹) - **6,958.50€**
- Hrvatska građanska inicijativa (HGI - 1 poslanica, 1 putnica) - **5,933.50€**
- FORCA (1 poslanik, 1 putnik) - **5,898.00€**
- Poslanički klub Albanska koalicija Perspektiva (1 poslanik, 2 putnika¹²) - **4,493.00€**
- Demokratska unija Albanaca (DUA - 1 poslanik, 1 putnik) - **2,011.50€.**

Poslanici koji, prema informacijama CGO-a, nikada nijesu primili novac za dnevnice i putne troškove **u zemlji** tokom 2011.godine su: **Radivoje Nikčević, Milutin Simović, Željko Šturanović i Miodrag Vuković** iz Demokratske partije socijalista (DPS), **Ranko Krivokapić, Rifat Rastoder i Mićo Orlandić** iz Socijaldemokratske partije (SDP).¹³

Na drugoj strani, Skupština Crne Gore je za **službena putovanja u inostranstvo**, tokom 2011. godine, potrošila **335.715,03€**, od kojih su **112.318.68€** činile avionske karte, dnevnice i noćenja **114.409,15€¹⁴**, noćenja **118.467,80€**, a osiguranje i prevoz **7.141,45€**.

Najviše troškova, od poslanika/ca, za službena putovanja u inostranstvu za 2011. godinu, koji su pokriveni skupštinskim budžetom imali su:

- **Ranko Krivokapić**, predsjednik Skupštine Crne Gore, iz Socijaldemokratske partije (SDP) - **18,332.48€**
- **Vasilije Lalošević** iz Socijalističke narodne partije (SNP) - **14,616.85€**
- **Miodrag Vuković** iz Demokratske partije socijalista (DPS) - **11,506.49€**
- **Valentina Radulović-Šćepanović** iz Demokratske partije socijalista (DPS) - **6,977.51€**,
- **Branko Radulović** iz Pokreta za promjene (PzP) - **6,287.79€.**
- **Ervin Spahić** iz Socijaldemokratske partije (SDP) - **5,942.22€,**
- **Goran Danilović** iz Nove srpske demokratije (NOVA) - **5,924.45€,**
- **Obrad Gojković** iz Socijalističke narodne partije (SNP) - **5,562.80€,**
- **Zoran Vukčević** iz Demokratske partije socijalista (DPS) - **5,270.04€,**
- **Aleksandar Bogdanović** iz Demokratske partije socijalista (DPS) - **4,933.20€.**

Najmanje su putovali u inostranstvo (**od onih poslanika i poslanica koji su uopšte putovali**) **Nataša Vuković** iz Socijalističke narodne partije (SNP) čiji su troškovi po ovom osnovu bili **120.60€**, te **Dobrica Šljivančanin i Milan Knežević**, takođe iz SNP-a, sa po **59.40€**.

Kada bi se rangirani poslanički klubovi čijim poslanicima/cama su uplaćena sredstva za dnevnice,

¹¹ U dopisu koji je CGO dobio od Skupštine Crne Gore, a koji se tiče službenih putovanja poslanika/ca u zemlji, nalazi se tadašnja poslanica PzP-a Dušanka Džakula Tušup, kojoj je, dok je obavljala poslaničku funkciju, uplaćivan novac za troškove putovanja i dnevnice u zemlji.

¹² U dopisu koji je CGO dobio od Skupštine Crne Gore, a koji se tiče službenih putovanja poslanika/ca u zemlji, nalazi se tadašnji poslanik Albanske koalicije Perspektiva Amir Hollaj, kojem je, dok je obavljao poslaničku funkciju, uplaćivan novac za troškove putovanja i dnevnice u zemlji.

¹³ Pravo na službena vozila imaju predsjednik Skupštine, potpredsjednici, šefovi poslaničkih klubova, kao i predsjednik Administrativnog odbora, pa se njima lično ne isplaćuju putni troškove, a brigu o tim vozilima vodi skupštinska administracija.

¹⁴ Iznos od 16.622,05€ je isplaćen iz blagajne i obračunat kroz putovanja u zemlji

noćenja i prevoz za službena putovanja u inostranstvu za 2011, to bi izgledalo ovako:

- Demokratska partija socijalista (DPS) - **58,854.08€**;
- Socijaldemokratska partija (SDP) - **40,474.93€**;
- Socijalistička narodna partija (SNP) - **38,267.02€**;
- Nova srpska demokratija (NOVA) - **19,333.80€**;
- Pokret za promjene (PzP) - **10,060.53€**;
- Klub albanskih poslanika - **3,504.44€**;
- Bošnjačka stranka (BS) - **2,863.45€**.

Dodatni zaključci i preporuke

Razumljivo je i opravdano da se poslanicima/cama i zapošljenima u Skupštini Crne Gore obezbijede sva potrebna sredstva za rad, što uključuje i različite oblike nadoknada za troškove koji proističu tokom obavljanja poslaničke i profesionalne funkcije. No, CGO cijeni da bi se u tome svi budžetski korisnici, a posebno narodni zastupnici/e trebali odnositi izuzetno odgovorno, posebno imajući u vidu ekonomsku krizu i ukupna ograničenja Budžeta Crne Gore. U tom kontekstu, trebalo bi preispitati visinu naknade za putne troškove poslanika/ca u zemlji, jer se ona čini, u ovim okolnostima, nesrazmjerne visokom stvarnim troškovima.

Takođe, podaci o svim privilegijama i koristima koje poslanici/e dobijaju ulaskom u Skupštinu Crne Gore moraju biti javno dostupni, kako bi građani i građanke imali potpunu sliku o uslovima u kojima oni rade, što sada nije slučaj.

CGO predlaže da se utvrdi i obaveza svih poslanika/ca da „rade na terenu“, razgovaraju sa biračima jer bi njima trebski biti odgovorni, a i sami se pozivaju često na činjenicu da su predstavnici naroda, iako je suštinski mali broj građana i građanki kojima se poslanici/ce neposredno obraćaju van perioda izbornih kampanja. Prema evidenciji Skupštine Crne Gore, 66 poslanika je profesionalno angažovano, dok je njih 15 angažovano na drugim mjestima uz obaveze u Skupštini Crne Gore.

CGO smatra iskorakom unaprijeđenje procedure u dijelu formulara za isplatu putnih troškova poslanika/ca, kao i sistema isplate koji sada ide preko žiro-računa.

Pojedini troškovi unutar stavke ugovorne usluge su upitni sa stanovišta domaćinskog upravljanja i CGO sugeriše da se takvi izbace iz planiranja za narednu godinu (npr. cvjetni aranžmani), **smanje na razumniju mjeru** (npr. usluge parking servisa, pranja auta) ili **regulišu na druge transparentnije načine** (npr. ugovori o djelu, naknade za projekte).

Skupština Crne Gore je, među prvim organima državne uprave, učinila plan i izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama javno dostupnim što jeste pohvalno. Ali, takvi izvještaji moraju biti učinjeni razumljivim široj javnosti i međusobno uskladjeni kako bi se podaci o planiranim i utrošenim sredstvima mogli jasno upoređivati u oblasti javnih nabavki.

Damir Nikočević, Saradnik na programima

Prilog 1

Pregled dnevnih boravaka i noćenja u Podgorici za poslanike/ce sa prijavljenim mjestom boravka van Podgorice

Rb	IME I PREZIME	MJESTO	NOĆENJA/DNEVNI BORAVAK	UKUPAN IZNOS
1.	Živković Radojica	Berane	14 DB – 63 N	5,070.30€
2.	Halilović Amer	Rožaje	6 DB – 52 N	3,982.60€
3.	Bakić Veselin	Andrijevica	10 DB – 40 N	3,285.00€
4.	Stanić Novica	Pljevlja	12 DB – 38 N	3,208.80€
5.	Purišić Kemal	Plav	7 DB – 40 N	3,055.60€
6.	Pupović Miloje	Pljevlja	6 DB – 37 N	2,908.00€
7.	Murić Šefkija	Rožaje	4 DB – 35 N	2 ,769.90€
8.	Bešlić Maida	Pljevlja	4 DB – 13 N	1,126.70€
9.	Hadrović Fahrudin	Berane	2DB – 12 N	941.20€
10.	Franović Zarija	Bar	1 DB – 8 N	621.30€
11.	Škrelja Luiđ	Ulcinj	4 DB - 3N	364.60€
12.	Nimanbegu Genci	Ulcinj	0 DB – 3N	219.00€
13.	Holaj Amir	Ulcinj	0 DB – 3 N	216.00€
14.	Nišavić Radosav	Bijelo Polje	0 DB- 2 N	150.00€
15.	Gojković Obrad	Herceg Novi	0 DB – 1N	78.00€
16.	Gospić Zoran	Pljevlja	0 DB -1 N	72.00€
17.	Čantrić Drago	Berane	1 DB – 0N	36.80€
Ukupno			71 DB – 351 N	28,105.90€

DB - dnevni boravak

N - noćenja

Prilog 2

Pregled isplaćenih putnih troškova poslanicima/cama Skupštine Crne Gore u 2011. godini za službena putovanja u zemlji

Rb	IME I PREZIME	PRIJAVLJENI BORAVAK	UKUPNO		UKUPNO
			DNEVNICE	PUTNI TROŠKOVI	
1	Šljivančanin Dobrica	Žabljak	1,989.00€	11,185.50€	13,174.50€
2	Šabović Husnija	Plav	1,908.00€	10,031.50€	11,939.50€
3	Šćekić Dragoslav	Berane	2,068.50€	8,683.00€	10,751.50€
4	Spahić Ervin	Bijelo Polje	2,016.00€	8,441.00€	10,457.00€
5	Gospić Zoran	Pljevlja	1,683.00€	8,747.00€	10,430.00€
6	Hadrović Fahrudin	Berane	2,016.00€	8,212.00€	10,228.00€
7	Bajramspahić Hidajeta	Bijelo Polje	1,962.00€	7,995.00€	9,957.00€
8	Čantrić Drago	Berane	1,926.00€	7,829.00€	9,755.00€
9	Purišić Kemal	Plav	2,079.00€	6,554.00€	8,633.00€
10	Nišavić Radosav	Bijelo Polje	1,692.00€	7,167.00€	8,859.00€
11	Živković Radoica	Berane	2,313.00€	6,175.50€	8,488.50€
12	Šabović Džavid	Plav	1,350.00€	7,113.50€	8,463.50€
13	Vuković Nataša	Bijelo Polje	1,620.00€	6,637.00€	8,257.00€
14	Luiđ Škrelja	Ulcinj	1,890.00€	5,893.50€	7,783.50€
15	Bardhi Mehmet	Ulcinj	1,903.50€	5,706.50€	7,610.00€
16	Bešlić Maida	Pljevlja	1,395.00€	6,095.50€	7,492.50€
17	Murić Šefkija	Rožaje	1,926.00€	5,431.00€	7,357.00€
18	Gojković Obrad	Herceg Novi	1,494.00€	5,657.00€	7,151.00€
19	Lalošević Vasilije	Bar	2,295.00€	4,365.00€	6,660.00€
20	Halilović Amer	Rožaje	1,872.00€	4,744.00€	6,616.00€
21	Pupović Miloje	Pljevlja	1,807.50€	4,754.50€	6,562.00€
22	Danilović Goran	Manastir Morača	2,124.00€	4,176.50€	6,300.50€
23	Bakić Veselin	Andrijevica	1,674.00€	4,508.00€	6,182.00€
24	Stanić Novica	Pljevlja	1,656.00€	4,492.00€	6,148.00€

25	Dragićević Ljerka	Budva	2,142.00€	3,791.50€	5,933.50€
26	Genci Nimanbegu	Ulcinj	1,572.00€	4,326.00€	5,898.00€
27	Aleksić Budimir	Nikšić	2,196.00€	3,649.00€	5,845.00€
28	Jonica Snežana	Bar	2,121.00€	3,508.00€	5,629.00€
29	Zarubica Veljko	Nikšić	1,960.50€	3,251.50€	5,212.00€
30	Tanasijević Branka	Nikšić	1,836.00€	3,162.75€	4,998.75€
31	Bulajić Strahinja	Nikšić	1,800.00€	3,058.50€	4,858.50€
32	Aprcović Željko	Kotor	1,287.00€	3,363.50€	4,650.50€
33	Golubović Svetozar	Nikšić	1,692.00€	2,811.50€	4,503.50€
34	Peković Veselinka	Nikšić	1,611.00€	2,760.50€	4,371.50€
35	Avramović Željko	Kotor	1,170.00€	3,069.50€	4,239.50€
36	Čavor Branko	Nikšić	1,330.50€	2,725.00€	4,055.50€
37	Hollaj Amir	Ulcinj	1,056.00€	2,964.00€	4,020.00€
38	Franović Zarija	Bar	1,458.00€	2,549.00€	4,007.00€
39	Bogdanović Aleksandar	Cetinje	729.00€	1,957.00€	2,686.00€
40	Srzentić Zoran	Bar	648.00€	1,795.00€	2,443.00€
41	Zenka Mehmed	Ulcinj	315.00€	1,696.50€	2,011.50€
42	Pavlović Koča	Podgorica	36.00€	1,709.50€	1,745.50€
43	Nuhodžić Mevludin	Podgorica	0.00€	1,735.00€	1,735.00€
44	Stanišić Obrad-Mišo	Podgorica	99.00€	1,524.00€	1,623.00€
45	Džakula-Tušup Dušanka	Herceg Novi	324.00€	1,245.00€	1,569.00€
46	Labudović Emilo	Podgorica	18.00€	1,468.00€	1,486.00€
47	Vuletić Milorad	Podgorica	27.00€	1,358.00€	1,385.00€
48	Radulović Branko	Podgorica	27.00€	1,347.00€	1,374.00€
49	Damjanović Aleksandar	Podgorica	27.00€	1,341.50€	1,368.50€
50	Pinjatić Đorđe	Budva	279.00€	1,021.00€	1,300.00€
51	Bulatović Predrag	Podgorica	9.00€	1,267.00€	1,276.00€
52	Banović Borislav	Podgorica	27.00€	1,234.00€	1,261.00€
53	Mustafić Suljo	Podgorica	9.00€	1,251.00€	1,260.00€

Skupština Crne Gore: javne nabavke i ugovorene usluge

54	Radunović Slaven	Podgorica	18.00€	1,237.00€	1,255.00€
55	Jelić Zoran	Podgorica	9.00€	1,245.00€	1,254.00€
56	Duković Halil	Podgorica	27.00€	1,190.00€	1,217.00€
57	Kaluđerović Velizar	Podgorica	18.00€	1,190.00€	1,208.00€
58	Ćulafić Zoran	Podgorica	27.00€	1,123.50€	1,150.50€
59	Gošović Neven	Podgorica	0.00€	1,111.00€	1,111.00€
60	Knežević Milan	Podgorica	27.00€	1,058.00€	1,085.00€
61	Mandić Andrija	Podgorica	18.00€	1,061.00€	1,079.00€
62	Šćepanović Radulović Valentina	Podgorica	18.00€	1,042.00€	1,060.00€
63	Šehović Damir	Podgorica	9.00€	976.00€	985.00€
64	Vukčević Zoran	Podgorica	0.00€	968.00€	968.00€
65	Pejović Zarija	Podgorica	36.00€	924.00€	960.00€
66	Bošnjak Zoran	Herceg Novi	864.00€	36.00€	900.00€
67	Đurović Dragan	Podgorica	0.00€	877.00€	877.00€
68	Medojević Nebojša	Podgorica	9.00€	866.00€	875.00€
69	Konjević Raško	Podgorica	0.00€	671.00€	671.00€
70	Drobnjak Nada	Podgorica	0.00€	616.00€	616.00€
71	Kavarić Nebojša	Podgorica	0.00€	539.00€	539.00€
72	Siništaj Vasel	Podgorica	0.00€	473.00€	473.00€
73	Brajović Srđan	Podgorica	9.00€	426.00€	435.00€
74	Vuksanović Božidar	Podgorica	0.00€	297.00€	297.00€
75	Aranitović Ljubica	Podgorica	0.00€	11.00€	11.00€
Ukupno			71,554.50€	245,473.75€	317,028.25€

Prilog 3

Formular za isplatu putnih troškova za poslanike/ce sa prebivalištem u Podgorici

Crna Gora
Skupština Crne Gore
00-55/12-
Podgorica , _____ 2012.god.

**NALOG ZA ISPLATU TROŠKOVA ZA KORIŠĆENJE PRIVATNOG AUTOMOBILA
POSLANIKA SKUPŠTINE CRNE GORE
SA PREBIVALIŠTEM U PODGORICI**

Poslanik _____

Doputovao radi prisustvovanja sjednici:

Automobil: *Privatni – reg.br.tablica _____
*Službeni – reg.br.tablica _____

- a) Skupštine _____
b) radnog tijela _____

- Administrativni odbor _____
- Odbor za ekonomiju, finansije i budžet _____
- Odbor za međunarodne odnose _____
- Odbor za prosvjetu _____
- Odbor za turizam _____
- Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje _____
- Odbor za bezbjednost i odbranu _____
- Odbor za ljudska prava i slobode _____
- Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu _____
- Odbor za rodnu ravnopravnost _____
- Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo _____
- Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije _____
- Nacionalni Savjet za evropske integracije _____
- Kolegijum _____
- Ostalo _____

- c) kluba poslanika _____

Broj dana _____ (iznos naknade 11,00 €) _____

**Ukupni troškovi korišćenja privatnog automobila u skladu sa članom 4 Odluke 6
Ostvarivanju prava na naknadu troškova za korišćenje privatnog automobila u službene svrhe, u
iznosu _____.**

PODNOŠILAC NALOGA

BLAGAJNIK

NALOGODAVAC

Prilog 3

Formular za isplatu putnih troškova za poslanike/ce sa prebivalištem van Podgorice

Crna Gora
Skupština Crne Gore
00-55/12
Podgorica, _____ 2012.god.

**NALOG ZA ISPLATU DNEVNICA, TROŠKOVA ZA KORIŠĆENJE PRIVATNOG
AUTOMOBILA POSLANIKA SKUPŠTINE CRNE GORE**

Poslanik _____

Doputovao iz mjesta _____ radi prisustvovanja sjednici:

Automobil: *Privatni –reg.br.tablica _____
*Službeni – reg.br.tablica _____

a) Skupštine _____
b) radnog tijela

- Administrativni odbor _____
- Odbor za ekonomiju, finansije i budžet _____
- Odbor za međunarodne odnose _____
- Odbor za prosvjetu _____
- Odbor za turizam _____
- Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje _____
- Odbor za bezbjednost i odbranu _____
- Odbor za ljudska prava i slobode _____
- Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu _____
- Odbor za rodnu ravnopravnost _____
- Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo _____
- Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije _____
- Nacionalni Savjet za evropske integracije _____
- Kolegijum _____
- Ostalo _____

c) kluba poslanika _____

Dan odlaska _____ u _____ sati. Dan povratka _____ u _____ sati.
(popunjava poslanik gore navedene stavke)

Broj dnevница _____ po 18,00 €

Ukupni iznos dnevница _____

Troškovi prevoza _____

(popunjava službenik)

SVEGA ZA ISPLATU € _____

SLOVIMA: _____

PODNOŠILAC NALOGA

BLAGAJNIK

NALOGODAVAC

Prilog 5

Pregled isplaćenih putnih troškova poslanicima/cama Skupštine Crne Gore u 2011. godini za službena putovanja u inostranstvo

Rb	IME I PREZIME	IZNOS
1	Ranko Krivokapić	18,332.48€
2	Vasilije Lalošević	14,616.85€
3	Miodrag Vuković	11,506.49€
4	Valentina Radulović - Šćepanović	6,977.51€
5	Branko Radulović	6,287.79€
6	Ervin Spahić	5,942.22€
7	Goran Danilović	5,924.45€
8	Obrad Gojković	5,562.80€
9	Zoran Vukčević	5,270.04€
10	Aleksandar Bogdanović	4,933.20€
11	Damir Šehović	4,683.46€
12	Zoran Jelić	4,584.81€
13	Snežana Jonica	4,221.28€
14	Rifat Rastoder	4,105.19€
15	Aleksandar Damjanović	3,986.22€
16	Hidajeta Bajramspahić	3,969.92€
17	Branko Čavor	3,544.91€
18	Andrija Mandić	3,406.89€
19	Dragan Đurović	3,235.56€
20	Slaven Radunović	3,165.18€
21	Predrag Bulatović	3,112.53€
22	Šefkija Murić	2,903.07€
23	Branka Tanasijević	2,864.69€
24	Obrad Mišo Stanišić	2,612.75€
25	Strahinja Bulajić	2,577.54€
26	Genci Nimanbegu	2,507.99€
27	Mevludin Nuhodžić	2,343.83€
28	Zarija Pejović	2,141.04€
29	Zoran Gospić	2,133.14€
30	Svetozar Golubović	2,093.14€
31	Borislav Banović	1,974.13€

32	Budimir Aleksić	1,726.50€
33	Neven Gošović	1,719.30€
34	Nebojša Medojević	1,631.70€
35	Željko Avramović	1,607.50€
36	Radivoje Nikčević	1,583.45€
37	Radojica Živković	1,578.24€
38	Drago Čantrić	1,477.10€
39	Raško Konjević	1,467.53€
40	Veselin Bakić	1,462.42€
41	Kemal Purišić	1,433.17€
42	Milutin Simović	1,192.28€
43	Suljo Mustafić	1,187.78€
44	Radosav Nišavić	1,073.08€
45	Milorad Vuletić	1,007.00€
46	Mehmed Bardhi	996.45€
47	Emilo Labudović	955.75€
48	Dušanka Džakula - Tušup	880.00€
49	Fahrudin Hadrović	383.25€
50	Amer Halilović	242.50€
51	Dragoslav Šćekić	180.00€
52	Nataša Vuković	120.60€
53	Dobrica Šljivančanin	59.40€
54	Milan Knežević	59.40€
55	Koča Pavlović	0.00€ ¹⁵
Ukupno		175,545.50€¹⁶

¹⁵ Naveden u dopisu koji je CGO dobio od Skupštine Crne Gore, iako poslanik nije imao nikakvih troškova po ovom osnovu

¹⁶ U okviru ove sume uračunati samo poslanici/e, a ne i službenici Skupštine, koji su pratili delegacije u okviru svojih radnih obaveza

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Njegoseva 36/I

81 000 Podgorica

Crna Gora / Montenegro

Tel: + 382 20 665 112

Fax: + 382 20 665 327

Web site: www.cgo-cce.org

E-mail: info@cgo-cce.org